

Nhật ký Cách mạng Tháng Tám: Ngày 13/8/1945: Ủy ban Khởi nghĩa ra Quân lệnh số 1

10:58 13/08/2025

Nhận được tin phát-xít Nhật bại trận và sắp đầu hàng Đồng minh, Trung ương Đảng và Tổng bộ Việt Minh lập tức thành lập Ủy ban Khởi nghĩa toàn quốc gồm 5 đồng chí: Trường Chinh, Võ Nguyên Giáp, Lê Thanh Nghị, Trần Đăng Ninh, Chu Văn Tấn. Đồng chí Tổng Bí thư Trường Chinh trực tiếp phụ trách Ủy ban.

Binh lính đội quân Quan Đông của phát-xít Nhật giao nộp vũ khí, đầu hàng Hồng quân Liên Xô (tháng 8/1945). (Ảnh: Tư liệu quốc tế/TTXVN phát)

23 giờ cùng ngày, Ủy ban Khởi nghĩa ra Quân lệnh số 1, hạ lệnh Tổng khởi nghĩa. Quân lệnh viết:

Hỡi quân dân toàn quốc!

12 giờ trưa 13/8/1945, phát-xít Nhật đã đầu hàng Đồng minh, quân đội Nhật đã bị tan rã tại khắp các mặt trận. Kẻ thù chúng ta đã ngã gục.

Giờ tổng khởi nghĩa đã đánh!

Cơ hội có một cho quân dân Việt Nam vùng dậy giành lấy quyền độc lập của nước nhà!

Mang nhiệm vụ lãnh đạo cuộc khởi nghĩa toàn quốc cho đến toàn thắng, Ủy ban khởi nghĩa đã thành lập.

Hỡi các tướng sĩ và đội viên Quân giải phóng Việt Nam!

Dưới mệnh lệnh của Ủy ban khởi nghĩa, các bạn hãy tập trung lực lượng, kíp đánh vào các đô thị và trong trận của quân địch; đánh chen các đường rút lui của chúng, tước vũ khí của chúng! Đạp qua muôn trùng trở lực, các bạn hãy kiên quyết tiến!

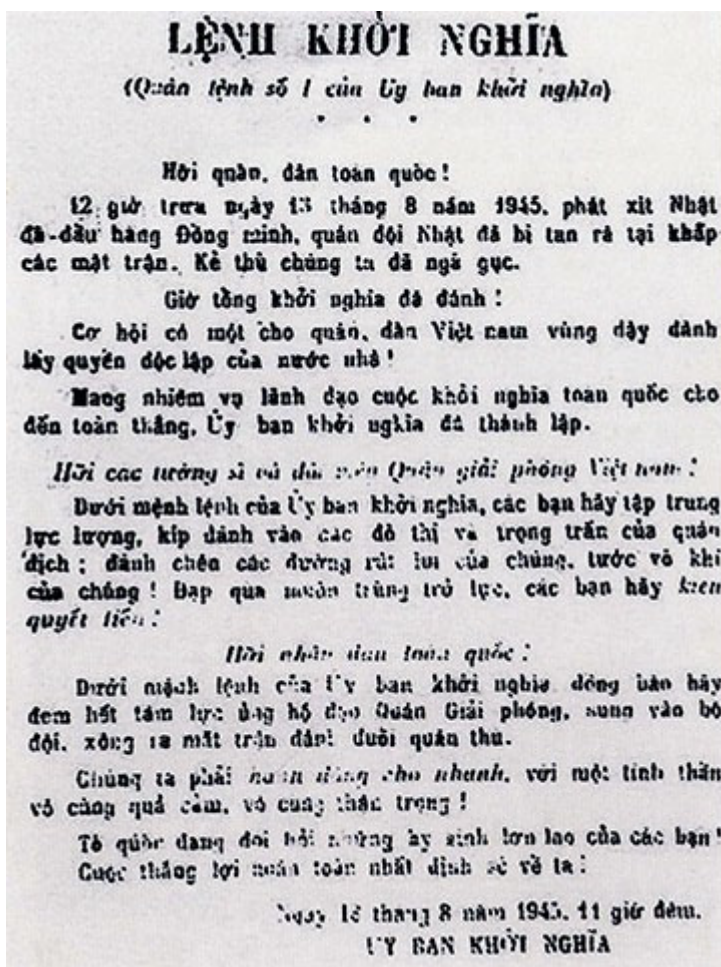
Hỡi nhân dân toàn quốc!

Dưới mệnh lệnh của Ủy ban khởi nghĩa, đồng bào hãy đem hết tâm lực ủng hộ đạo Quân giải phóng, sung vào bộ đội, xông ra mặt trận đánh đuổi quân thù.

Chúng ta phải hành động cho nhanh, với một tinh thần vô cùng quả cảm, vô cùng thận trọng!

Tổ quốc đang đòi hỏi những hy sinh lớn lao của các bạn!

Cuộc thắng lợi hoàn toàn nhất định sẽ về ta! (1)

Quân lệnh số 1 của Ủy ban Khởi nghĩa toàn quốc, ngày 13/8/1945.
(Ảnh tư liệu của Bảo tàng Lịch sử quốc gia)

Cùng ngày, Xứ ủy Bắc Kỳ xúc tiến công tác sửa soạn khởi nghĩa.

Tin quân Nhật bại trận truyền đến miền bắc làm ngọn lửa yêu nước và cách mạng bốc cao chưa từng thấy trong các tầng lớp nhân dân.

Ngày 13/8/1945, Xứ ủy Bắc Kỳ triệu tập cuộc họp để bàn việc chuẩn bị nắm thời cơ khởi nghĩa. Sau khi phân tích tình hình, Hội nghị quyết định “xúc tiến công việc sửa soạn khởi nghĩa, nơi nào có điều kiện lấy chính quyền thì lấy”.

Sau cuộc họp, một đồng chí trong Xứ ủy tiến hành tiếp xúc với Khâm sai Bắc Kỳ để nắm tình hình địch.

Cùng ngày, Kỳ bộ Việt Minh Bắc Kỳ ra thông cáo cho các cấp: “Thời kỳ tiền khởi nghĩa đã hết, chúng ta đang trong tình thế trực tiếp khởi nghĩa”.

Thực hiện chủ trương của Xứ ủy, với tinh thần chủ động, Đảng bộ, Việt Minh ở các xã, huyện vùng nông thôn của hầu hết các tỉnh thuộc phạm vi Xứ ủy Bắc Kỳ chỉ đạo đã xúc tiến các công tác, sẵn sàng phát động nhân dân nổi dậy tham gia Tổng khởi nghĩa.

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đảng toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2000, t. 7, tr. 421-422.

Theo báo Nhân Dân